

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ที่เกิดขึ้นในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี และบางพื้นที่ในจังหวัดสงขลา เป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินที่ไม่สามารถประเมินค่าได้ของประชาชนในพื้นที่ จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้น ระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2548 มีจำนวนทั้งสิ้น 4,294 ครั้ง (ศรีสมภพ, 2549ก) และเมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ความไม่สงบระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2546 พบว่า มีสถานการณ์เกิดขึ้นเพียง 748 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17 ของสถานการณ์ทั้งหมด แต่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2548 มีจำนวนถึง 3,546 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83 ของสถานการณ์ความไม่สงบทั้งหมดในรอบ 13 ปี ซึ่งลักษณะของสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมีบางช่วงที่มีความรุนแรงและบางช่วงก็สงบลง (รุ่ง, 2548) เมื่อพิจารณารูปแบบของสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในอดีต พบว่า สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นรูปแบบของการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ การทำร้ายครู การเผาโรงเรียนและสถานที่ราชการ และนับตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา หลังเกิดเหตุการณ์ปล้นปืนจากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส การเข้ายึดมัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี การล้อมสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ การจับตัว 2 นาวิกโยธิน และการทำร้ายครูโรงเรียนบ้านคูจิงลือปะ ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของสถานการณ์การก่อการร้ายครั้งใหม่ที่มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไป (ไทยโพสต์, 2547; รุ่ง, 2548) ทั้งในด้านความถี่และความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลา 32 เดือน นับตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2547 – สิงหาคม พ.ศ. 2549 ของพื้นที่ 4 จังหวัดดังกล่าว พบว่า มีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นรวมทั้งสิ้น 5,460 ครั้ง ซึ่งจังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีสถิติการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบสูงที่สุด จำนวน 2,074 ครั้ง รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี 1,412 ครั้ง จังหวัดยะลา 1,656 ครั้ง และจังหวัดสงขลามีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น 318 ครั้ง และสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้มีผู้เสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 1,730 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2,513 คน (ศรีสมภพ, 2549ข) นอกจากนี้สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาได้จากยุทธวิธีการก่อเหตุ ที่ได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการวางระเบิดเพิ่มมากขึ้น

และลงมือกระทำพร้อมๆกันในหลายสถานที่ รวมทั้งการประกบยิงรายวันตามพื้นที่ต่างๆ ซึ่งเป้าหมายของการลอบทำร้ายไม่ได้เป็นเพียงเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ได้กระจายไปสู่ประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยทั่วไปด้วย

สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งทำให้สังคมที่เคยอยู่อย่างสมานฉันท์บนความหลากหลายทางความเชื่อและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนที่ยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ไม่สามารถทราบได้ว่าจะเกิดขึ้นเวลาไหน สถานที่ใด และจะสิ้นสุดลงเมื่อไร ส่งผลให้เกิดบรรยากาศของความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความไม่มั่นใจในความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนในด้านสังคมและเศรษฐกิจ สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในพื้นที่จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเวลารวมทั้งเส้นทางในการออกไปทำงาน เกิดการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น ส่งผลให้รายได้ของบุคคลและครอบครัวลดลง ซึ่งในภาพรวมก็จะเกิดผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากนี้หากต้องสูญเสียบุคคลในครอบครัวจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการทำหน้าที่ของครอบครัว ก่อให้เกิดความเครียดของสมาชิกในครอบครัวที่ต้องเผชิญปัญหาดังกล่าว ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจก่อให้เกิดเป็นภาวะวิกฤตของครอบครัว (สมภพ, 2546; Friedman, 1998) ที่อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ภาวะสุขภาพของบุคคลหรือครอบครัวเบี่ยงเบนได้

นอกจากนี้สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นถือเป็นสิ่งคุกคามต่อชีวิตที่เข้ามารบกวน และกระทบกับครอบครัวของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งนิวแมน (Neuman, 2002) ได้อธิบายว่า ครอบครัวมีลักษณะเป็นระบบเปิด ที่มีปฏิสัมพันธ์และเผชิญกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา โดยประกอบด้วยตัวแปร 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ (physiological variable) ได้แก่ การทำบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ด้านจิตใจ (psychological variable) ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ด้านสังคมวัฒนธรรม (sociocultural variable) ได้แก่ การสื่อสารของครอบครัวทั้งภายใน ภายนอกและแหล่งสนับสนุนของครอบครัว ด้านพัฒนาการ (developmental variable) ได้แก่ ระยะเวลาพัฒนาการครอบครัว และด้านจิตวิญญาณ (spiritual variable) ได้แก่ ความเชื่อ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดของครอบครัว ซึ่งครอบครัวแต่ละครอบครัวจะมีลักษณะเฉพาะ ประกอบขึ้นด้วยลักษณะร่วมที่เป็นพื้นฐานหรือโครงสร้างพื้นฐานอยู่ภายใน (the central or core structure) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงอยู่ของครอบครัว เช่น รูปแบบการปรับตัวของครอบครัว แบบแผนของปฏิกิริยาตอบสนองของครอบครัว ความแข็งแกร่งของโครงสร้างครอบครัว ดังนั้นเมื่อมีสิ่งคุกคามเข้าไปกระทบครอบครัว ครอบครัวจะมีการรับรู้ถึงรบกวนนั้น และมีการ

ตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัวจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและประสบการณ์ในอดีตของครอบครัว (ภัทรอำไพ, 2539) นอกจากนี้ครอบครัวจะจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งภายในครอบครัว (อุษณีย์, 2549) ถ้าครอบครัวสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ก็จะคงหน้าที่ของครอบครัวไว้ได้ แต่ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถจัดการกับสิ่งรบกวนที่เข้ามากระทบ อาจจะทำให้ครอบครัวไม่สามารถดำรงหน้าที่ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความขัดแย้ง และเสียสมดุลในครอบครัว (รุจา, 2541) ดังนั้นเพื่อให้ครอบครัวสามารถดำรงความสมดุลของระบบครอบครัวไว้ จึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกครอบครัว

พยาบาลผู้ให้การดูแลครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพของครอบครัว ซึ่งการประเมินภาวะสุขภาพของครอบครัว เป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้สามารถค้นหาปัญหา และวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อภาวะสุขภาพของครอบครัว เพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการแก้ไขปัญหาสุขภาพเพื่อสนองตอบความต้องการที่แท้จริงของครอบครัว (กองการพยาบาล, 2540; ฟาริดา, 2539) สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว การประเมินภาวะสุขภาพของครอบครัวอาจกระทำได้หลายรูปแบบ แต่ในครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้าย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นสิ่งรบกวนครอบครัว การประเมินภาวะสุขภาพจะทำให้ทราบถึงการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัวและการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว แต่จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบว่ามีการศึกษาถึงภาวะสุขภาพของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว และภาวะสุขภาพครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษานำร่องในพื้นที่อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความถี่ของการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบสูงที่สุด จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาสพบว่า ในปี พ.ศ. 2547 จังหวัดนราธิวาสมีผู้บาดเจ็บจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายจำนวน 365 ราย เสียชีวิตจำนวน 148 ราย และในเดือนมกราคม - มีนาคม พ.ศ. 2548 มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 114 ราย เสียชีวิตจำนวน 42 ราย อำเภอที่มีสถิติการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบสูงที่สุดคืออำเภอระแงะ ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 มีสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นจำนวน 86 ครั้ง และในปี พ.ศ. 2548 ตั้งแต่เดือน มกราคม - มีนาคม พบว่า เกิด

สถานการณ์ความไม่สงบแล้วจำนวน 29 ครั้ง (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส, 2548) และในการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะครอบครัวที่มารับบริการที่โรงพยาบาลระแงะ จังหวัดนราธิวาส เนื่องจากข้อจำกัดของการศึกษาในเรื่องความปลอดภัยของผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล จึงทำให้ไม่ครอบคลุมครอบครัวที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายที่เกิดขึ้น

ผลการศึกษาคั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการดูแลและช่วยเหลือครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นทางการเพื่อลดโอกาสการเผชิญกับสิ่งรบกวนครอบครัว และเพิ่มประสิทธิภาพของการปรับตัวหรือตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว ทำให้ครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีภาวะสุขภาพที่ดีขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานบริการสุขภาพในพื้นที่ที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว ของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว ของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพครอบครัว ของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

คำถามการวิจัย

1. การรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว ของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอยู่ในระดับใด
2. ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว ของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยอยู่ในระดับใด
3. ภาวะสุขภาพครอบครัว ของครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบของนิวแมน (Neuman Systems Model) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งนิวแมนได้ให้ความหมายของครอบครัวว่า เป็นระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา มีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือปรับสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับครอบครัว โดยใช้แหล่งประโยชน์จากปัจจัยภายใน ระหว่างและภายนอกครอบครัว ในการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการที่จะทำหน้าที่ผูกพันคาบเกี่ยวกันเป็นโครงสร้างพื้นฐาน แนวป้องกันและแนวต้านทานของครอบครัว ที่ทำให้ครอบครัวดำรงครอบครัวอยู่ได้ ได้แก่ 1) ลักษณะทางด้านกายภาพ (physiological variable) คือ โครงสร้างครอบครัวและการทำหน้าที่ของครอบครัว 2) ลักษณะทางด้านจิตใจ (psychological variable) คือ สัมพันธภาพ การดูแลเอาใจใส่และให้เวลาต่อกัน 3) ลักษณะทางด้านสังคมวัฒนธรรม (sociocultural variable) คือ วิธีการดำเนินชีวิตของครอบครัว 4) ลักษณะทางด้านพัฒนาการ (developmental variable) คือ วงจรชีวิตของครอบครัว และ 5) ลักษณะทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual variable) คือ สิ่งยึดเหนี่ยว ความภูมิใจ ความเป็นเจ้าของ และความพร้อมต่อการสร้างสิ่งดีงามให้ครอบครัวโดยไม่หวังผลตอบแทน

ทฤษฎีระบบของนิวแมน (Neuman, 2002) มีจุดเน้นที่สำคัญ 2 ส่วน คือ สิ่งรบกวนครอบครัว (stressor) และการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว (reaction) โดยสิ่งรบกวนครอบครัวเป็นเงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับระบบครอบครัว ซึ่งมีได้ทั้งทางบวกและทางลบ สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายผู้บริสุทธิ์ ความรู้สึกหวาดระแวง และความรู้สึกไม่มั่นใจต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ถือเป็นสิ่งรบกวนครอบครัวที่เข้ามารบกวนระบบของครอบครัว ครอบครัวจะตอบโต้หรือผลักดันสิ่งรบกวนครอบครัวโดยแสดงออกมาเป็นระดับของการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว ซึ่งสิ่งรบกวนครอบครัวสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) สิ่งรบกวนครอบครัวภายในสมาชิกรายบุคคล (intrapersonal stressors) เป็นแรงหรือสถานการณ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันของสิ่งแวดล้อมภายในตัวของสมาชิกรายบุคคลของครอบครัว 2) สิ่งรบกวนครอบครัวระหว่างสมาชิกในครอบครัว (interpersonal stressors) เป็นแรงหรือสถานการณ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวที่อยู่ภายในขอบเขตของระบบครอบครัว และ 3) สิ่งรบกวนครอบครัวจากสิ่งแวดล้อมภายนอกครอบครัว (extrafamily stressors) เป็นแรงหรือสถานการณ์ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกระบบครอบครัว

เมื่อสิ่งรบกวนครอบครัวเข้ามารบกวนโครงสร้างพื้นฐานของครอบครัว ครอบครัวก็จะตอบโต้และผลักดันสิ่งรบกวนครอบครัว โดยแสดงออกมาเป็นระดับของการตอบสนองต่อสิ่งรบกวน

กวนครอบคร้ว (degree of reaction) ในแต่ละครอบคร้วจะมีระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและประสบการณ์ในอดีตของครอบคร้ว ซึ่งสามารถแบ่งระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วออกได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) เมื่อครอบคร้วตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วได้ดี ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนจะอยู่ในแนวป้องกันยืดหยุ่น (flexible line of defense) 2) เมื่อครอบคร้วตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วได้ในระดับปานกลาง ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนจะอยู่ในแนวป้องกันปกติ (normal line of defense) และ 3) เมื่อครอบคร้วตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วได้ไม่ดีระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วจะอยู่ในแนวป้องกันต่อต้าน (line of resistance) เพื่อรักษาความสมดุลของระบบครอบคร้วให้มีความกลมกลืน (harmony) คงตัว (stability) และสมดุล (balance) (Neuman, 2002)

นิยามศัพท์

ครอบคร้วที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย หมายถึง ครอบคร้วที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายไม่น้อยกว่า 6 เดือน และไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้าย

สิ่งรบกวนครอบคร้ว หมายถึง การที่ครอบคร้วรับรู้สถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายมีผลกระทบต่อครอบคร้ว ประกอบด้วยสิ่งรบกวนใน 3 ลักษณะ คือ 1) สิ่งรบกวนครอบคร้วภายในสมาชิกรายบุคคล 2) สิ่งรบกวนครอบคร้วระหว่างสมาชิกในครอบคร้ว และ 3) สิ่งรบกวนครอบคร้วจากสิ่งแวดล้อมภายนอกครอบคร้ว ซึ่งประเมินจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีระบบของนิวแมน (Neuman Systems Model) (Neuman, 2002)

การตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบคร้ว หมายถึง การที่ครอบคร้วมีการแสดงออก หรือกระทำต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้าย โดยคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านจิตสังคม 4) ด้านพัฒนาการ และ 5) ด้านจิตวิญญาณ ซึ่งประเมินจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีระบบของนิวแมน (Neuman Systems Model) (Neuman, 2002)

ภาวะสุขภาพครอบคร้ว หมายถึง การตอบสนองของครอบคร้วต่อสิ่งรบกวนครอบคร้วจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้าย ซึ่งจะแสดงออกมาเป็นระดับของการตอบสนองของครอบคร้ว (degree of reaction) โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ ครอบคร้วที่ตอบสนองต่อ

สิ่งรบกวนได้ดี ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนอยู่ในแนวป้องกันยืดหยุ่น (flexible line of defense) ระบบครอบครัวอยู่ในภาวะสมดุลเป็นครอบครัวที่มีภาวะสุขภาพดี ครอบครัวที่ตอบสนองต่อสิ่งรบกวนได้ในระดับปานกลาง ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนอยู่ในแนวป้องกันปกติ (normal line of defense) ครอบครัวจะมีความเสี่ยงต่อความเจ็บป่วย และครอบครัวที่ตอบสนองต่อสิ่งรบกวน ครอบครัวได้ไม่ดีระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนอยู่ในแนวป้องกันต่อต้าน (line of resistance) ระบบครอบครัวจะเสียสมดุล เป็นครอบครัวที่มีภาวะสุขภาพที่ไม่ดี ซึ่งประเมินจากระดับการตอบสนองของครอบครัวจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการรับรู้สิ่งรบกวนครอบครัว ระดับการตอบสนองต่อสิ่งรบกวนครอบครัว และภาวะสุขภาพครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ที่ไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้าย ที่มารับบริการในแผนกผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในโรงพยาบาลระแงะ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้การดูแล ช่วยเหลือ และส่งเสริมสุขภาพให้ครอบครัวที่เผชิญสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีภาวะสุขภาพครอบครัวที่ดีขึ้น รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และเป็นแนวทางในวางแผนการดำเนินงานให้บริการสุขภาพ และช่วยเหลือครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบจากการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย